

DE VARKENS PRAKTIJK

Een stap vooruit

DIVERS

Vergelijkbaar met de werkzaamheden op een veehouderij, zijn ook onze werkzaamheden als dierenarts erg divers. We maken soms flink wat kilometers en zien en spreken een hoop mensen. Absoluut geen eenzaam bestaan dus. Geen dag en geen bedrijfsvisite is hetzelfde. Toch is het soms leuk op een andere wijze de uitdaging van ons vak aan te gaan. Tineke vertelt hierover in haar column; de laatste in haar rol als onze collega!

Ook deze nieuwsbrief is qua inhoud wat divers. Zo gaat Fabrice in op de praktische achtergrond van **zout- en nitrietvergiftigingen** en noemen we nog eens de belangrijkste **aandachtspunten met zicht op de zomer**. Verder **stelt Rick zich voor** en wordt het wel en wee rondom **vaccinatie-reacties** besproken.

VERGIFTIGINGEN

Fabrice Ariës – De Varkenspraktijk, locatie Someren

Een paar keer per jaar komen we op een varkensbedrijf vergiftigingen tegen en dan met name een zoutvergiftiging of een nitrietvergiftiging. Beide vergiftigingen kunnen leiden tot acute, hoge uitval, waardoor snelle diagnose van groot belang is.

Wanneer varkens langere tijd geen drinkwater of een te zout rantsoen krijgen kan **zoutvergiftiging** ontstaan. Situaties die hiertoe leiden zijn bijvoorbeeld wanneer geschakeld is tussen de drinkwaterleiding en medicijnleiding, maar beide leidingen per ongeluk dicht zijn gezet. Of bij het vervangen van de drinknippel waarbij vergeten wordt de drinkleiding weer open te zetten, of wanneer bij brijvoer één van de bijproducten veel zouter is dan verwacht. Hoe snel de vergiftiging ontstaat is afhankelijk van de beschikbaarheid van water en het zoutgehalte in het rantsoen en kan variëren van een **paar uur tot meerdere dagen**. Opvallende verschijnselen bij een zoutvergiftiging zijn een **verminderde voeropname**, **sniffende varkens** (door uitgedroogde slijmvliezen), dieren die actief aan het zoeken zijn naar water (bijvoorbeeld ook opvallend veel in de overall bijten) en dieren met zenuwverschijnselen. Daarnaast is makkelijk te controleren of er sprake is van een zoutvergiftiging door de dieren drinkwater te geven; bij een zoutvergiftiging zullen de dieren op het water af vliegen.

Nitriet is een dodelijk gif dat zorgt dat zelfs volwassen varkens na enkele slokken van met nitriet vervuild water **acuut dood** neervallen. In het bloed bindt nitriet aan de rode bloedcellen waardoor deze geen zuurstof meer kunnen opnemen en afgeven en een **zuurstoftekort** ontstaat. Het varken stikt dus. De twee meest voorkomende bronnen van nitrietvergiftiging op een varkensbedrijf zijn **(biologische) luchtwassers** en **stilstaand water**.

In biologische luchtwassers wordt de ammoniak in de uitgaande stallucht opgelost in water en uiteindelijk omgezet in de stikstofverbindingen nitriet (NO₂-) en/of nitraat (NO₃-). Dit giftige spuiwater kan in het drinkwatercircuit lopen bij een lekkende of verkeerd gemonteerde terugslagklep, of dieren komen in aanraking met het spuiwater door een lekkende luchtwasser. Tevens zijn er bedrijven waar afdelingen schoon worden gespoten met spuiwater.

Ook stilstaand leidingwater kan hoge gehalten aan nitriet bevatten wanneer het water bacterieel verontreinigd is. Je moet dan denken aan water in afdelingen die langere tijd (weken tot maanden) leeg hebben gestaan.

Voorkomen is in beide gevallen beter dan genezen. In de uitgebreide versie van dit artikel op [onze website](#) leest u meer over waar u op dient te letten in de dagelijkse gang van zaken én op welke wijze een zout- en een nitrietvergiftiging te behandelen zijn.

OP NAAR DE ZOMER

Op moment van schrijven van deze nieuwsbrief valt de regen volop en op wat enkele warmere dagen na is de start van het seizoen al vele malen anders in vergelijking met de voorgaande jaren. Desalniettemin is het van groot belang in het achterhoofd te houden dat we mogelijk wederom een zeer warme zomer tegemoet gaan. In de nieuwsbrief van April 2020 lichtte **Chretien** toe waarom het varken zo'n last heeft van de warmte en wat daarbij het belang van water is. [Dit artikel](#) kunt u teruglezen op onze website en sluit mooi aan op het door **John** [geschreven artikel](#) over de belangrijke te nemen maatregelen om varkens de zomer zo goed mogelijk te laten doorkomen en daarmee de vruchtbaarheid op peil te houden.

Kort samengevat zijn de volgende **aandachtspunten** van belang:

- Zorg voor voldoende, schoon (en koel) drinkwater bij voldoende nippelopbrengst.
- Pas waar mogelijk de voertijden aan naar de koelere momenten op de dag of sla een voerbeurt over.
- Voer tijdelijk meer energie per kg voer, waarbij gelet wordt op de grondstofkeuze om meer warmteproductie te voorkomen.
- Zorg voor voldoende ventilatiecapaciteit en creëer indien mogelijk extra luchtbeweging. Pas de inzet van vloerverwarming en biggenlampen aan.
- Realiseer koeling in de vorm van bijvoorbeeld nevelkoeling bij de luchtinlaat en/of directe koeling door hoge druk verneveling in de stal.

VARKENSLIVERINGEN

Op gebied van varkensleveringen hebben recent **wijzigingen in de regelingen** plaatsgevonden. Waar het voorheen enkel met ontheffing toegestaan was, geeft het RVO nu aan dat:

- Een A- en B-bedrijf wekelijks dieren mogen aanvoeren (voorheen eens per 6 weken).
- Een B-bedrijf met een vaste relatie met een F-bedrijf mag rechtstreeks aan D-bedrijven leveren. Hierbij geldt een gezamenlijk maximaal aantal van 6 D-bedrijven in een periode van 6 weken of 12 D-bedrijven in een periode van 16 weken.
- Een B-bedrijf mag aan twee F-bedrijven leveren (afvoeren, naast afvoer naar slacht en via export). De F-bedrijven mogen gezamenlijk aan maximaal 6 D-bedrijven in een periode van 6 weken of 12 D-bedrijven in een periode van 16 weken leveren.
- Een B-bedrijf mag fokgelten en biggen aanvoeren van het F-bedrijf waarmee een vaste relatie bestaat.

Het A-bedrijf staat hierbij voor het fokbedrijf, het B- en F-bedrijf voor het vermeerderingsbedrijf en het D-bedrijf voor het gesloten ofwel vleesvarkensbedrijf. Zie voor meer info www.RVO.nl.

EVEN VOORSTELLEN

Mijn naam is **Rick Janssen**. Ik ben geboren en getogen op een varkensbedrijf in Weert. Na de HAS en de studie diergeneeskunde, ben ik in 2002 gestart in Someren.

Naast mijn bestuurlijke activiteiten voor het **EAPHM**, de vereniging van Europese varkensartsen, gaat mijn interesse ernaar uit om met management maatregelen de gezondheid op varkensbedrijven structureel te verbeteren.

Samen met mijn vrouw Chantal en onze drie zonen wonen wij in Someren, vergezeld door de hond en drie Girgentana geiten.

APOTHEEKNIEUWS

In geval van kraamstaldiarree ten gevolge van rotavirus kan **Lactovac** worden ingezet. Dit gebeurt via de cascaderegeling, daar het een enkel voor rund geregistreerd diergeneesmiddel betreft. Naast rotavirus bevat het tevens een coronavirus- én E. Coli-component.

Helaas zijn er **flinke leveringsproblemen**, waardoor de Lactovac zeker tot September maar mogelijk tot einde van het jaar niet leverbaar zal zijn.

Als alternatief kan **Bovigen Scour** toegepast worden. Ook hierbij dient de cascaderegeling te worden toegepast.

VACCINATIEREACTIES

Vaccinaties bootsen een infectie na en helpen daarmee het varken om immuniteit te ontwikkelen. Wanneer het dier vervolgens met een veldinfectie te maken krijgt, kan het lichaam snel reageren met de juiste afweer. Vaccins zijn in te delen in **levend** en **dood**. Bij een levend vaccin wordt het pathogeen verzwakt zodat het lichaam wel afweer op kan bouwen, maar te zwak is om ziekte te veroorzaken. Echter zijn de meeste vaccins in de varkenshouderij dode vaccins. Deze vaccins bestaan uit afgedode pathogenen, welke op zichzelf het immuunsysteem niet voldoende kunnen activeren. Er moet een hulpstof (**adjuvans**) toegevoegd worden dat ervoor zorgt dat het immuunsysteem getriggerd wordt en de entstof stabiel blijft. Een nadeel van de immuun stimulerende werking van adjuvantia is dat er ook (te) **heftige reacties** op kunnen treden, bijvoorbeeld in de vorm van dieren die een tijdje geen voer/melk opnemen tot aan dieren die in shock raken na toediening van het vaccin.

Indien er sprake is van ongewenste reactie na vaccinatie is het belangrijk om de **toepassingswijze** van het vaccin te evalueren. Ter voorkoming van bijwerkingen is het op **kamertemperatuur** brengen van het vaccin heel belangrijk. Hiervoor bestaan waterbaden die het water verwarmen tot 37 graden Celsius, maar dit effect is ook na te bootsen middels een emmer lauw water. Ook van belang zijn: opslag van het vaccin, de injectieplaats, het moment waarop een dier gevaccineerd wordt, hygiëne van materialen en het aanmaken van de juiste hoeveelheid, waarmee restjes vaccin worden vermeden.

VOLOP WERK IN DE VARKENSHOUDERIJ VOOR DIERENARTS

Tineke van de Veerdonk – Boerderij, 4 mei 2021

Als dierenarts ben je meestal alleen op pad. 's Morgens vroeg de auto in, eerst even naar de praktijk om de benodigde spullen en medicijnen op te halen en dan door naar de bedrijven. Lunchen doe ik meestal in de auto, dat scheelt mooi wat tijd. Onderweg lekker de radio aan of wat telefoontjes plegen. De administratie gebeurt veel vanuit huis, zeker het afgelopen jaar. Het klinkt misschien eenzaam, maar dat is mijn beroep allerm minst. Naast contacten met veehouders en mijn collega's op de praktijk heb ik regelmatig contact met andere dierenartsen, verbonden aan een keten, de Gezondheidsdienst of een fokkerijorganisatie, slachthuis of voerfirma. Het zijn specialisten met allemaal hun eigen expertise. Juist de verdieping die zij kunnen bieden hebben bij mij de doorslag gegeven om een nieuwe uitdaging aan te gaan bij een farmaceutisch bedrijf.

Lees verder op <https://www.boerderij.nl/> of op [onze website](#).

